

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Ενδιάμεση επανεξέταση/αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 — Ένας προϋπολογισμός της ΕΕ που θα εστιάζεται στα αποτελέσματα»

[COM(2016) 603 final]

και

«Κανονισμός του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1311/2013 για τον καθορισμό του δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020»

[COM(2016) 604 final — 2016/0283 (APP)]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2012/2002, των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1299/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, (ΕΕ) αριθ. 1306/2013, (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014, (ΕΕ) αριθ. 652/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

[COM(2016) 605 final 2016/0282 (COD)]

(2017/C 075/12)

Εισηγητής: **ο.κ. Stefano PALMIERI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 20.4.2016 Συμβούλιο, 9.12.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	20.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	521
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	169/5/9

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η Επιτροπή για να προτείνει την ενδιάμεση αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2014-2020 και χαιρετίζει τις διατάξεις σχετικά με την ευελιξία που εισάγονται για την αντιμετώπιση των απρόβλεπτων κρίσεων των τελευταίων ετών. Θεωρεί ωστόσο ότι το προτεινόμενο πλαίσιο είναι ανεπαρκές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), κυρίως σε σχέση με το ευρωπαϊκό πολιτικό όραμα που σήμερα τίθεται υπό σοβαρή αμφισβήτηση.

1.1.1. Σήμερα η λύση σε προκλήσεις και κρίσεις παγκόσμιου χαρακτήρα πρέπει αναγκαστικά να οδηγήσει σε μια απάντηση ευρωπαϊκού χαρακτήρα. Προς τούτο η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το τρέχον ΠΔΠ, όπως και το ΠΔΠ μετά το 2020, πρέπει να συγκεντρώσουν καταλλήλως τους πόρους τους και να τους κατευθύνουν προς τα προγράμματα εκείνα που είναι σε θέση:

- να δώσουν ώθηση στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη (συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή του Παρισιού), στην απασχόληση, στην καινοτομία και στην ανταγωνιστικότητα
- να αντιμετωπίσουν τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση, τα ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας, τις εξωτερικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και την κρίση στον γεωργικό τομέα.

1.2. Για την ΕΟΚΕ η ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ 2014-2020 και η συζήτηση για το ΠΔΠ μετά το 2020 πρέπει να έχουν ως γνώμονα τον απόλυτο σεβασμό του άρθρου 3 της Συνθήκης της Λισαβόνας, διασφαλίζοντας στους πολίτες της ΕΕ αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης με μέλημα την ευημερία τους, καθώς και του άρθρου 311 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο «Η Ένωση προικίζεται με επαρκή μέσα για την επίτευξη των στόχων της και την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της».

1.3. Η ΕΟΚΕ καταγγέλλει ειδικότερα μια κρίση αλληλεγγύης στο εσωτερικό της ΕΕ, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί και να επιλυθεί. Δεν επιτρέπεται ορισμένα κράτη μέλη να αποδέχονται την ορδή αρχή της αλληλεγγύης όταν πρόκειται για τη διανομή των πόρων του ΔΠΔ 2014-2020 και, παράλληλα, να την απορρίπτουν όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης.

1.4. Η ικανότητα της ΕΕ να απαντήσει στις σημερινές και μελλοντικές προκλήσεις θα εξαρτηθεί από τον ποιοτικό χαρακτήρα και από την ποσοτική διάσταση των στρατηγικών της παρέμβασής της. Η συζήτηση σχετικά με το ΠΔΠ πρέπει να επικεντρωθεί στην ικανότητά του —τόσο από άποψη διαθέσιμων πόρων όσο και δομής του προϋπολογισμού— να παράσχει στην ΕΕ τα αναγκαία μέσα για την επίτευξη των στρατηγικών της προτεραιοτήτων, χωρίς αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης των πολιτών και των επιχειρήσεων, ήτοι η ικανότητά του να προσδώσει «προστιθέμενη αξία» σε ευρωπαϊκή κλίμακα, με ίση κατανομή των δαπανών στους ευρωπαίους πολίτες. Μια προστιθέμενη αξία επί της οποίας να υπάρξει ευρεία πολιτική συναίνεση υποστήριξης στη δράση της ΕΕ, προκειμένου να εγγυάται πραγματικά οφέλη για τους πολίτες της.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μεταξύ των στοιχείων με μεγαλύτερη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία συγκαταλέγονται: η συνεισφορά στη χρηματοδότηση των μεγάλων επενδύσεων και της καινοτομίας (Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων)· η ανάδειξη του πιθανού οφέλους για την οικονομία, την αγορά εργασίας και τον δυναμισμό της κοινωνίας από την εισοδο μεταναστών και προσφύγων, η παρακολούθηση και η ενίσχυση της εφαρμογής του κύκλου 2014-2020 των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ)· η ενίσχυση του κοινωνικού πυλώνα. Ένα ειδικό μέσο ενδέχεται να είναι χρήσιμο και αναγκαίο εργαλείο για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, της εργασιακής ανασφάλειας και του φαινομένου των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ).

1.4.1. Όσον αφορά το ποσοτικό μέρος της αναθεώρησης του ΠΔΠ, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αύξηση των πόρων για ορισμένα κεφάλαια δαπανών που θεωρούνται υψηλής απόδοσης, όπως τα «Ορίζοντας 2020», μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ), Erasmus+, COSME και Wifi4EU, καθώς επίσης η επέκταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) και της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ).

1.4.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με τις νέες πιστώσεις για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης (Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, Οργανισμός Ασύλου, κοινό σύστημα του Δουβλίνου για το άσυλο, στήριξη έκτακτης ανάγκης εντός της ΕΕ και σύστημα εισόδου/εξόδου) και των συνθηκών οικονομικής και πολιτικής αστάθειας στην ΕΕ και στις γειτονικές χώρες [πλαίσιο εταιρικής σχέσης, Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή, εντολή εξωτερικού δανεισμού των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), τεχνική προσαρμογή των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής].

1.5. Όσον αφορά το ποιοτικό μέρος της αναθεώρησης του ΠΔΠ, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο δημιουργίας απλούστερων και πιο ευέλικτων γενικών και τομεακών δημοσιονομικών κανόνων και, ως εκ τούτου, χαιρετίζει ειδικότερα την απλοποίηση των διοικητικών διατυπώσεων που απαιτούνται από τους δικαιούχους των ενωσιακών πόρων, καθώς και των ελέγχων, της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων.

1.5.1. Ωστόσο, η θέσπιση των αρχών που αφορούν τη βελτίωση των δαπανών (better spending) και την κατάρτιση του προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων (performance based budgeting) δεν πρέπει να αποτελέσει μια συγκαλυμμένη μέθοδο περικοπής των δαπανών σε τομείς ή προγράμματα των οποίων η αξία είναι λιγότερο εμφανής από ό,τι άλλων, είτε επειδή τα οφέλη εμφανίζονται πιο μακροπρόθεσμα είτε επειδή είναι πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Αυτό θα ήταν ενδεχομένως ιδιαίτερα επιζήμιο για προγράμματα όπως ο «Ορίζοντας 2020», ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) και το COSME.

1.5.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, αφενός, τα κίνητρα υπέρ των υπεύθυνων και αποτελεσματικών δαπανών και, αφετέρου, την εφαρμογή ενός κατάλληλου και έγκαιρου συστήματος παρακολούθησης των στόχων για τους ποικίλους τομείς παρέμβασης της ΕΕ.

1.6. Όσον αφορά τη συζήτηση επί της προτάσεως σχετικά με το ΠΔΠ μετά το 2020, η ΕΟΚΕ ζητεί να αξιολογηθούν εγκαίρως και προσεκτικά τα αποτελέσματα του τρέχοντος προϋπολογισμού, ενόψει και της ενδιάμεσης αναθεώρησης, και να συζητηθούν οι προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν καθώς και οι αλλαγές που πρέπει να πραγματοποιηθούν.

1.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να ευθυγραμμιστεί η διάρκεια των προσεχών ΠΔΠ με τον πολιτικό κύκλο της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου. Κρίνεται αποδεκτή η πρόταση να ορισθεί διάρκεια 5 + 5 ετών με υποχρεωτική περιοδική αναθεώρηση για ορισμένους τομείς που απαιτούν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό (ιδίως οι πολιτικές συνοχής και αγροτικής ανάπτυξης), ενώ για όλους τους άλλους τομείς μεσοπρόθεσμη διάρκεια 5 ετών ευθυγραμμισμένη με τις ευρωπαϊκές εκλογές.

1.8. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής με στόχο την καθιέρωση νέων ειδών ιδίων πόρων και το έργο που επιτελεί η ομάδα υψηλού επιπέδου για τους ίδιους πόρους (HLGOR). Είναι ωστόσο σκόπιμο οι προτάσεις που θα επεξεργαστεί η Επιτροπή σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων να συζητηθούν και να ληφθούν εγκαίρως αποφάσεις εντός του 2017 για την προετοιμασία του ΠΔΠ μετά το 2020, με την ενεργό συμμετοχή της ΕΟΚΕ.

1.8.1. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη να αποκτήσει η ΕΕ ένα αυτόνομο, διαφανές και δίκαιο σύστημα ιδίων πόρων, περιορίζοντας το σύστημα των εθνικών εισφορών των κρατών μελών χωρίς, ωστόσο, να αυξάνονται οι δημοσιονομικές πιέσεις, ιδίως στους ευρισκόμενους σε μειονεκτική θέση πολίτες. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης τη σημασία της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας⁽¹⁾, καθώς και όλων των μορφών αθέμιτου φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών.

1.8.2. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να προβεί εγκαίρως σε μια εκτίμηση της απώλειας στον προϋπολογισμό λόγω εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ.

1.9. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το μήνυμα ότι η Ένωση χρειάζεται περισσότερη (και καλύτερη) και όχι λιγότερη Ευρώπη⁽²⁾. Η κρίση της ΕΕ απορρέει από την απουσία ενός στρατηγικού οράματος για το μέλλον της Ευρώπης. Η κρίση αυτή θα μπορούσε να οξυνθεί αν το ΠΔΠ μετά το 2020 δεν αντιμετωπίσει τις αιτίες της που συνδέονται με το έλλειμμα δημοκρατίας, το έλλειμμα κράτους δικαίου και τις επιπτώσεις της στις κοινωνικές τάξεις και στους παραγωγικούς τομείς που πλήττονται από την παγκοσμιοποίηση. Η Ένωση πρέπει να ανακτήσει ένα υψηλό όραμα για το μέλλον της, προκειμένου να ανταγωνιστεί τους μεγαλύτερους παγκόσμιους παράγοντες και, για να το πετύχει αυτό, είναι αναγκαίο ένα ΠΔΠ φιλόδοξο και στο ύψος των προκλήσεων που μας περιμένουν.

1.10. Για την απτή υλοποίηση των στόχων του ΠΔΠ, ο νέος προϋπολογισμός της ΕΕ θα πρέπει να είναι υποδειγματικός, αποδοτικός, αποτελεσματικός και διαφανής, προκειμένου να καταστεί αξιόπιστος στα μάτια των ευρωπαίων πολιτών και να τους βοηθήσει να αντιληφθούν ευχερώς τα πλεονεκτήματα της Ευρώπης και το κόστος της μη Ευρώπης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η δέσμη μέτρων που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ 2014-2020 αφορά κανονιστικές αλλαγές και ανακατανομή πόρων ύψους 12,8 δισεκατ. έως το τέλος της περιόδου, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου προϋπολογισμού 2017, με σκοπό την ανάπτυξη και την απασχόληση, τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Ειδικότερα, η αναθεώρηση προβλέπει:

— Στο ποσοτικό μέρος, περισσότερους πόρους για προγράμματα που θεωρούνται προτεραιότητας και πιο αποτελεσματικά, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ).

— Στο ποιοτικό μέρος, απλοποίηση των γενικών και τομεακών κανόνων και μεγαλύτερη ευελιξία για την υλοποίηση των ευρωπαϊκών ταμείων, εστιάζοντας στα αποτελέσματα (Προϋπολογισμός που θα εστιάζεται στα αποτελέσματα — BFOR).

2.2. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει στο παρελθόν⁽³⁾, και επιβεβαιώνει στην παρούσα γνωμοδότηση, ότι κατανοεί τον συμβιβασμό που επετεύχθη το 2013 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με το ΠΔΠ, μεσολαβώντας μεταξύ δύο αντικρουόμενων απαιτήσεων σε μια περίπλοκη κοινωνική, οικονομική και πολιτική συγκυρία. Η πρώτη από τις απαιτήσεις αυτές ήταν η βούληση ορισμένων κρατών μελών να περιορίσουν τη δέσμευση δημόσιων πόρων μετά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Η δεύτερη αφορούσε την ανάγκη ενδεδειγμένης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των σοβαρών προκλήσεων που τίθενται ενώπιον της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι οποίες απορρέουν τόσο από τη Συνθήκη της Λισαβόνας όσο και από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

2.3. Η ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ βρίσκεται πλέον σε μια κατάσταση διαφορετική από πολλές απόψεις σε σχέση με το 2013. Η ΕΕ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, με σημαντικές ακόμη συνέπειες σε ορισμένα κράτη μέλη, κυρίως για τα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα, παράλληλα με την απουσία μιας κοινής απάντησης στην κρίση σε ενωσιακό επίπεδο. Σε αυτό, ωστόσο, έχουν προστεθεί νέες ανησυχίες κοινωνικού, πολιτικού και θεσμικού χαρακτήρα, μεταξύ των οποίων και οι τρομοκρατικές επιθέσεις που έπληξαν προσφάτως την Ευρώπη.

2.3.1. Πρώτον, αυξάνονται οι ροές μεταναστών και προσφύγων, οι οποίοι προσπαθούν να γλιτώσουν από τους πολέμους και τη φτώχεια στην Αφρική και τη Μέση Ανατολή, γεγονός που γεννά ανησυχία στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, κυρίως στις μεσογειακές και βαλκανικές χώρες που υφίστανται τις πρώτες συνέπειες, καθώς και στις χώρες προορισμού που καλούνται να διευκολύνουν την ενσωμάτωση.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Δημόσια φορολογική διαφάνεια (υποβολή δήλωσης στοιχείων ανά χώρα)» (ΕΕ C 487 της 28.12.2016, σ. 62).

⁽²⁾ «[...] γέροντας τη ζυγαριά της επικουρικότητας προς την κατεύθυνση περισσότερης και καλύτερης Ευρώπης», γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια επίκαιρη ανάλυση του κόστους της μη Ευρώπης» (ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 36).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020» (ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 32).

2.3.2. Δεύτερον, είναι διάχυτος ο σκεπτικισμός σχετικά με την ικανότητα της πολιτικής, και κατ' επέκταση των κρατών μελών και της ΕΕ, να διατηρήσει την οικονομική ευημερία και την κοινωνική συνοχή⁽⁴⁾, με αποτέλεσμα να προβάλλεται το αίτημα να δοθεί περισσότερος χώρος στις εθνικές κυβερνήσεις, ιδίως σε μια ιστορική συγκυρία κατά την οποία, αντίθετως, θα έπρεπε η ΕΕ να αναδειχτεί σε παγκόσμιο παράγοντα.

2.3.3. Τρίτον, το δημοψήφισμα για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (το λεγόμενο «Brexit») καθιστά σαφές ότι η ΕΕ δεν είναι μια δεδομένη και μη αναστρέψιμη επιλογή, ενώ προκύπτουν καινοφανή θεσμικά και χρηματοοικονομικά προβλήματα όσον αφορά το ΠΔΠ ενόψει της επικείμενης αποχώρησης ενός κράτους μέλους από την ΕΕ.

2.4. Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο πλαίσιο, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ΠΔΠ εξαρτάται από τον απόλυτο σεβασμό των βασικών αρχών της ενωσιακής έννομης τάξης και, κυρίως, του άρθρου 3 της Συνθήκης της Λισαβόνας, το οποίο θέτει τον στόχο της κατοχύρωσης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης και ευημερίας⁽⁵⁾ στους πολίτες της ΕΕ, καθώς και του άρθρου 311 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο «Η Ένωση προικίζεται με επαρκή μέσα για την επίτευξη των στόχων της και την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της».

2.5. Η ικανότητα της ΕΕ να απαντήσει στις σημερινές και μελλοντικές προκλήσεις θα εξαρτηθεί από τον ποιοτικό χαρακτήρα και από την ποσοτική διάσταση των στρατηγικών της παρέμβασής της. Θα πρέπει να διαπιστωθεί σε ποιους τομείς είναι καλύτερα να πραγματοποιηθούν δαπάνες για να επιτευχθεί η ανάπτυξη, η απασχόληση και η αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. με ποιες μορφές οι δαπάνες είναι περισσότερο αποτελεσματικές. με ποιον τρόπο μπορεί να πραγματοποιηθεί μια σοβαρή και όχι απλώς τυπική αξιολόγηση των επενδύσεων. Τέλος, πρέπει να διερευνηθεί πώς μπορεί να γίνει ευρύτερα γνωστή η δράση των θεσμών της ΕΕ σε ένα περιβάλλον ευρείας δυσπιστίας των πολιτών⁽⁶⁾.

2.6. Για τους λόγους αυτούς, μολονότι είναι κατανοητές οι προσπάθειες που κατέβαλε η Επιτροπή να προτείνει την ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020, το προτεινόμενο πλαίσιο είναι εντελώς ανεπαρκές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των προτεραιοτήτων της ΕΕ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Όσον αφορά το ποιοτικό μέρος της αναθεώρησης του ΠΔΠ, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο δημιουργίας απλούστερων και πιο ευέλικτων γενικών και τομεακών δημοσιονομικών κανόνων και, ως εκ τούτου, χαιρετίζει ειδικότερα την απλοποίηση των διοικητικών διατυπώσεων που απαιτούνται από τους δικαιούχους των ενωσιακών πόρων, καθώς και των ελέγχων, της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων.

3.2. Ωστόσο, η θέσπιση των αρχών που αφορούν τη βελτίωση των δαπανών (better spending) και την κατάρτιση του προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων (performance based budgeting) δεν πρέπει να αποτελέσει μια συγκαλυμμένη μέθοδο περικοπής των δαπανών σε τομείς ή προγράμματα των οποίων η αξία είναι λιγότερο εμφανής από ό,τι άλλων, είτε επειδή τα οφέλη εμφανίζονται πιο μακροπρόθεσμα είτε επειδή είναι πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Αυτό θα ήταν ενδεχομένως ιδιαίτερα επιζήμιο για προγράμματα όπως ο «Ορίζοντας 2020», ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) και το COSME.

3.2.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, αφενός, τα κίνητρα υπέρ των υπεύθυνων και αποτελεσματικών δαπανών και, αφετέρου, την εφαρμογή ενός κατάλληλου και έγκαιρου συστήματος παρακολούθησης των στόχων για τους ποικίλους τομείς παρέμβασης της ΕΕ.

3.3. Ωστόσο, αυτό από μόνο του δεν φαίνεται να αρκεί για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αυξανόμενων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών ανησυχιών, ούτε για να δώσει νέα ώθηση στην ανάπτυξη, στην απασχόληση και να ενισχύσει τον κοινωνικό πυλώνα. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν απουσιάζουν πρόσθετοι πόροι στους τομείς στους οποίους ο ενωσιακός προϋπολογισμός έχει προστιθέμενη αξία σε σχέση με τις πολιτικές που μπορούν να εφαρμόσουν τα μεμονωμένα κράτη μέλη.

3.4. Όπως έχει επισημάνει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της η ΕΟΚΕ, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ δεν καθιστούν απλώς επιθυμητή, αλλά αναγκαία την αύξηση των κονδυλίων του ενωσιακού προϋπολογισμού⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Μόνο το ένα τρίτο των Ευρωπαίων πολιτών δηλώνει ότι εμπιστεύεται την ΕΕ και τα θεσμικά της όργανα. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Public Opinion in the European Union — Standard Eurobarometer 85 (Η κοινή γνώμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 85), Μάιος 2016:

<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2130>

⁽⁵⁾ «Η Ένωση έχει σκοπό να προάγει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών [...]».

⁽⁶⁾ Ενδιάμεση επανεξέταση/αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020: ένας προϋπολογισμός της ΕΕ που θα εστιάζεται στα αποτελέσματα [SWD(2016) 299 final].

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020» (ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 32).

3.5. Η απάντηση στις προκλήσεις αυτές προϋποθέτει καταρχάς ισχυρή υποστήριξη και κίνητρα τόσο για δημόσιες όσο και ιδιωτικές επενδύσεις. Το 2014 το ύψος των επενδύσεων ήταν κατά 15 % μικρότερο από εκείνο του 2007, ακριβώς πριν ξεσπάσει η μεγάλη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, και πρόκειται για ποσοστό που αντιστοιχεί σε μείωση κατά 430 δισεκατ. ευρώ σε σχέση με τη μέγιστη τιμή και κατά 300 δισεκατ. ευρώ περίπου σε σχέση με τον μέσο όρο των τελευταίων ετών. Μάλιστα, σε πέντε χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία) αντιστοιχεί το 75 % αυτής της μείωσης⁽⁸⁾.

3.6. Για την έμμεση διόρθωση της ανεπάρκειας των επενδύσεων, η Επιτροπή πρότεινε και ενεργοποίησε το ΕΤΣΕ, χάρη στο οποίο, μέσω της ΕΚΤ, επιδιώκεται να ενεργοποιηθούν ιδιωτικοί πόροι συμπληρωματικοί προς τους ενωσιακούς. Η αξιολόγηση του εξαρτάται από την ικανότητα του να υποστηρίξει πρόσθετα σχέδια σε σχέση με εκείνα που χρηματοδοτούνται συνήθως. Από τις πρώτες αναλύσεις, ωστόσο, προκύπτει ότι μεγάλο μέρος των έργων του ΕΤΣΕ έχει υψηλό βαθμό ομοιότητας με άλλα έργα που χρηματοδοτούνται συνήθως από την ΕΚΤ, κυρίως στις πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες⁽⁹⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει το αίτημα να δοθεί περισσότερη έμφαση σε ρηξικέλευθα και παράτολμα έργα, τα οποία ειδικά δεν θα ετύγχαναν χρηματοδότησης και τα οποία μπορούν να εγγυηθούν μια πραγματική ανάπτυξη της οικονομίας και της εργασίας στην ΕΕ.

3.7. Η κρίση των μεταναστών και των προσφύγων δεν αφορά απλώς την υποχρέωση υποδοχής τους. Οι πόροι που έχουν πιστωθεί από την ΕΕ μπορούν να χρησιμεύσουν και για να μετατρέψουν τους θεωρούμενους κινδύνους για την εσωτερική ασφάλεια σε ευκαιρίες, με την ανάδειξη των πιθανών οφελών για την οικονομία, την αγορά εργασίας και τον δυναμισμό της κοινωνίας. Η ΕΟΚΕ –σε σύμπνοια με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽¹⁰⁾—θεωρεί ότι οι πόροι που πιστώθηκαν στο πλαίσιο των τομέων 3 («Ασφάλεια και ιθαγένεια») και 4 («Η Ευρώπη στον κόσμο»), ιδίως για την προσφυγική κρίση και την εξωτερική βοήθεια, ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς τους προσεχείς μήνες και έτη και, για τον λόγο αυτό, ζητεί να αυξηθούν τα προβλεπόμενα όρια δαπάνης.

3.7.1. Επίσης, η ΕΟΚΕ καταγγέλλει μια κρίση αλληλεγγύης στο εσωτερικό της ΕΕ, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί και να επιλυθεί. Δεν επιτρέπεται ορισμένα κράτη μέλη να αποδέχονται την ορδή αρχή της αλληλεγγύης όταν πρόκειται για τη διανομή των πόρων του ΔΠΔ 2014-2020 και, παράλληλα, να την απορρίπτουν όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης.

3.8. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) βρίσκονται στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και των στόχων της, με προϋπολογισμό 454 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Αντιπροσωπεύοντας το κύριο επενδυτικό μέσο στην ΕΕ, μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας, μέσω της μεγαλύτερης κοινωνικής και τοπικής συνοχής. Η υλοποίηση της περιόδου που μόλις ξεκίνησε πρέπει να παρακολουθείται στενά και να ενισχύεται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, για να διασφαλίζεται η επίτευξη των αναμενόμενων στόχων που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των περιφερειών. Αυτό προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών και των λοιπών κοινωνικών εταίρων που εκπροσωπούνται στην ΕΟΚΕ.

3.9. Η ανεργία των νέων (περίπου το 20 % του εργατικού δυναμικού, αν και με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών⁽¹¹⁾), η εργασιακή ανασφάλεια και το φαινόμενο των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ 19 % του πληθυσμού μεταξύ 20 και 34 ετών⁽¹²⁾), παραμένουν σε απαράδεκτα επίπεδα, σε βάρος του επιπέδου της εκπαίδευσης και γενικότερα του ανθρώπινου δυναμικού της Ευρώπης. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) πρέπει να ενισχυθεί η Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και να χρηματοδοτηθεί με περισσότερους πόρους, αυξάνοντας τα όρια δαπάνης που προβλέπονται για τον τομέα 1B («Κοινωνική και Εδαφική Συνοχή»).

3.10. Τέλος, πρέπει να δρομολογηθεί η λύση του προβλήματος των καθυστερημένων πληρωμών. Το χάσμα που δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια μεταξύ αναλήψεων υποχρεώσεων και πληρωμών στα κράτη μέλη έφτασε στα τέλη του 2014 σχεδόν τα 25 δισεκατ. ευρώ και πρέπει να βρίσκεται σε διαδικασία απορρόφησης έως τα τέλη του 2016. Οι αρνητικές συνέπειες των ληξιπρόθεσμων δαπανών επηρεάζουν όλους τους δικαιούχους του προϋπολογισμού της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των ερευνητικών ιδρυμάτων και των τοπικών αρχών. Με έναν προϋπολογισμό ήδη πολύ περιορισμένο σε σχέση με το ευρωπαϊκό ΑΕγχΠ, κρίνεται τουλάχιστον αναγκαίο να διασφαλιστούν οι έγκαιρες πληρωμές των αναληφθεισών υποχρεώσεων, λαμβάνοντας όλα τα μέτρα για να αποφευχθεί η παράταση ή η επανεμφάνιση αυτής της κατάστασης στο προσεχές ΠΔΠ.

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή — Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, *Why does the EU need an investment plan?* (Γιατί η ΕΕ χρειάζεται ένα επενδυτικό σχέδιο), 2015.

⁽⁹⁾ G. Claeys & A. Leandro, *Assessing the Juncker Plan after one year* (Η αξιολόγηση του σχεδίου Juncker ένα χρόνο μετά), Bruegel.org, Μάιος 2016.

⁽¹⁰⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με την προετοιμασία της μετεκλογικής αναθεώρησης του ΠΔΠ 2014-2020: Η τοποθέτηση του Κοινοβουλίου ενόψει της πρότασης της Επιτροπής [P8_TA-PROV(2016)0309].

⁽¹¹⁾ Eurostat, Unemployment statistics, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.

⁽¹²⁾ Eurostat, Statistics on young people neither in employment nor in education or training, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training.

3.11. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί συνεπώς με την αύξηση των πόρων για ορισμένα κεφάλαια δαπανών που θεωρούνται υψηλής απόδοσης, όπως τα «Ορίζοντας 2020» ΔΣΕ-Μεταφορές, Erasmus+, COSME και Wifi4EU, καθώς επίσης η επέκταση του ΕΤΣΕ και η ΠΑΝ.

3.11.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με τις νέες πιστώσεις για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης (Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, Οργανισμός Ασύλου, κοινό σύστημα του Δουβλίνου για το άσυλο, στήριξη έκτακτης ανάγκης εντός της ΕΕ και σύστημα εισόδου/εξόδου) και των συνθηκών οικονομικής και πολιτικής αστάθειας στην ΕΕ και στις γειτονικές χώρες (πλαίσιο εταιρικής σχέσης, Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή, εντολή εξωτερικού δανεισμού των δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ, τεχνική προσαρμογή των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής).

4. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο μετά το 2020

4.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παρουσιάσει την πρόταση για το ΠΔΠ μετά το 2020 έως την 1η Ιανουαρίου 2018. Όσον αφορά τη συζήτηση επί της προτάσεως σχετικά με το ΠΔΠ μετά το 2020, η ΕΟΚΕ ζητεί να αξιολογηθούν εγκαίρως και προσεκτικά τα αποτελέσματα του τρέχοντος προϋπολογισμού, ενόψει και της ενδιάμεσης αναθεώρησης, και να συζητηθούν οι προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν καθώς και οι αλλαγές που πρέπει να πραγματοποιηθούν. Στόχος είναι το ΠΔΠ να σταθεί στο ύψος των προκλήσεων και των μακροπρόθεσμων προτεραιοτήτων της ΕΕ.

4.2. Η κρίση της ΕΕ απορρέει από την απουσία ενός στρατηγικού οράματος σε ενωσιακό επίπεδο. Η κρίση αυτή θα μπορούσε να οξυνθεί αν το ΠΔΠ μετά το 2020 δεν αντιμετωπίσει τις αιτίες της που συνδέονται με το έλλειμμα δημοκρατίας, το έλλειμμα κράτους δικαίου και τις επιπτώσεις της στις κοινωνικές τάξεις και στους παραγωγικούς τομείς που πλήττονται από την παγκοσμιοποίηση. Αν και οι φορολογικοί κανόνες της ΕΕ περιόρισαν την ικανότητα των κρατών μελών να κινούνται αυτόνομα — προκαλώντας αβεβαιότητα στην αγορά εργασίας και στο σύστημα κοινωνικών παροχών— δεν μπόρεσαν κατά το παρόν στάδιο να δημιουργήσουν δίχτυα κοινωνικής προστασίας για τους πολίτες σε ενωσιακό επίπεδο ούτε ένα ευρωπαϊκό οικονομικό σύστημα πραγματικά καινοτόμο και ανταγωνιστικό ικανό να ανταποκριθεί στις παγκόσμιες προκλήσεις ⁽¹³⁾.

4.3. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο νέο ΠΔΠ, υπό μορφή και νέων πόρων, στις μεγάλες στρατηγικές προτεραιότητες για την Ευρώπη, οι οποίες είναι καθοριστικές για την ύπαρξη της ίδιας της ΕΕ:

- το κίνητρο της ανάπτυξης και της απασχόλησης, κυρίως των νέων, ιδίως σε νέα επαγγέλματα που συνδέονται με την ανάπτυξη της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών (αρχής γενομένης από το «Διαδίκτυο των Πραγμάτων» ή την Βιομηχανία 4.0)·
- η διάθεση επαρκών κονδυλίων επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού για τη διαχείριση των τεράστιων αλλαγών που συντελούνται στο παραγωγικό σύστημα και στην αγορά εργασίας λόγω των νέων τεχνολογιών, τα οποία θα ευνοήσουν τη δημιουργία νέων επαγγελμάτων εξαλείφοντας παράλληλα κάποια άλλα·
- η γεφύρωση του επενδυτικού χάσματος που άφησε πίσω της η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση και η αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης που εξακολουθούν να υφίστανται, κυρίως για τα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα, και επιδεινώθηκαν από την εφαρμογή των πολιτικών λιτότητας στις χώρες της ευρωζώνης·
- η περιβαλλοντική αειφορία, υπό το πρίσμα και της συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή του Παρισιού, με μεγαλύτερη συμμετοχή των πόρων στην κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και η ανάγκη επανένταξης εργαζομένων και επαγγελματιών που πλήγησαν από τη σταδιακή απεξάρτηση της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές·
- η δρομολόγηση της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, έτσι ώστε να μην πληγούν οι οικονομίες των άλλων κρατών μελών και οι ευκαιρίες απασχόλησης των ευρωπαίων πολιτών·
- η εξωτερική βοήθεια για τις γειτονικές και τις αναπτυσσόμενες χώρες που θεωρούν την Ευρώπη πρότυπο αναφοράς και παγκόσμιο παράγοντα.

⁽¹³⁾ P. De Grauwe, *What Future for the EU After Brexit?*, CEPS, Οκτώβριος 2016.

4.4. Όσον αφορά την αναπροσαρμογή της διάρκειας του ΠΔΠ, η ΕΟΚΕ —σε σύμψνοια πάντα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽¹⁴⁾— θεωρεί σκόπιμο να ευθυγραμμιστεί με τον πολιτικό κύκλο της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου, έτσι ώστε η προεκλογική εκστρατεία για τις ευρωπαϊκές εκλογές να έχει επίκεντρο τη συζήτηση σχετικά με τις προτεραιότητες του κοινοτικού προϋπολογισμού. Κρίνεται αποδεκτή η πρόταση να οριστεί διάρκεια 5 + 5 ετών με υποχρεωτική περιοδική αναθεώρηση για ορισμένους τομείς που απαιτούν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό (ιδίως οι πολιτικές συνοχής και αγροτικής ανάπτυξης), ενώ για όλους τους άλλους τομείς μεσοπρόθεσμη διάρκεια 5 ετών ευθυγραμμισμένη με τις ευρωπαϊκές εκλογές.

4.5. Κρίνεται σκόπιμο —ενόψει και της πρότασης για το ΠΔΠ μετά το 2020— να προβεί η Επιτροπή σε μια προσεκτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων του Brexit όσον αφορά τις επιπτώσεις για τα έσοδα και τα έξοδα της ΕΕ⁽¹⁵⁾.

4.6. Επίσης, στο πλαίσιο της ευρωζώνης, ένας σωστός προϋπολογισμός πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στα ειδικά προβλήματα των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Σύμφωνα με προηγούμενες προτάσεις της ΕΟΚΕ, «πρέπει να οδεύσουμε προς έναν κοινό προϋπολογισμό της ευρωζώνης, βάσει κοινώς συμφωνηθέντων κανόνων. Είναι ο μόνος τρόπος να μεταβούμε σε μια κοινή δημοσιονομική πολιτική και στην απορρόφηση οποιωνδήποτε κλυδωνισμών εμφανιστούν στο μέλλον»⁽¹⁶⁾.

4.7. Από άποψη εσόδων, το νέο ΠΔΠ θα πρέπει να λάβει υπόψη τις υπό κατάρτιση προτάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου για τους ιδίους πόρους (HLGOR) υπό την προεδρία του κ. Mario Monti, η τελική έκθεση της οποίας αναμένεται για τα τέλη του 2016, μαζί με την εκπόνηση σχετικής νομοθετικής πρότασης εκ μέρους της Επιτροπής.

4.7.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικός ένας νέος προϋπολογισμός με επιπολασμό καλά στοχευμένων και βιώσιμων ιδίων πόρων σε σχέση με τις εθνικές συνεισφορές, οι οποίες αντίθετα ενισχύουν τη λανθασμένη αρχή της «δικαιης επιστροφής». Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁷⁾, υποστηρίζοντας την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους ιδίους πόρους, τα έσοδα των οποίων θα καταλήγουν απευθείας στον προϋπολογισμό της ΕΕ, χωρίς να μεσολαβούν τα κράτη μέλη. Με το νέο σύστημα πρέπει να αποφευχθεί η αύξηση των δημοσιονομικών πιέσεων, ιδιαίτερα δε στους ευρισκόμενους σε μειονεκτική θέση πολίτες και στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

4.7.2. Πρέπει να καθοριστεί κοινή ενοποιημένη φορολογική βάση για τις εταιρείες (ΚΕΒΦΕ), προκειμένου να αυξηθεί η δημοσιονομική διαφάνεια, να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή και να προωθηθεί η δημιουργία θέσεων εργασίας, οι επενδύσεις και οι εμπορικές συναλλαγές στην ΕΕ.

4.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το μήνυμα ότι η Ένωση χρειάζεται περισσότερη (και καλύτερη) και όχι λιγότερη Ευρώπη. Για την απτή υλοποίηση των στόχων του ΠΔΠ, ο νέος προϋπολογισμός της ΕΕ θα πρέπει να είναι υποδειγματικός, αποδοτικός, αποτελεσματικός και διαφανής, προκειμένου να καταστεί αξιόπιστος στα μάτια των ευρωπαίων πολιτών και να τους βοηθήσει να αντιληφθούν ευχερώς τα πλεονεκτήματα της Ευρώπης και το κόστος της μη Ευρώπης.

Βρυξέλλες 14 Δεκεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 10.

⁽¹⁵⁾ Το Institute for Fiscal Studies εκτίμησε ότι η μέση ετήσια καθαρή εισφορά του Ηνωμένου Βασιλείου στον προϋπολογισμό της ΕΕ είναι της τάξης των 8 δις ευρώ. Βλέπε Institute for Fiscal Studies, 2016, The Budget of the EU: a guide. IFS Briefing Note BN 181. Browne, J., Johnson, P., Phillips, D.

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ολοκλήρωση της ΟΝΕ — Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την επόμενη ευρωπαϊκή νομοθετική περίοδο» (ΟJ C 451 της 16.12.2014, p. 10).

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η επανεξέταση του προϋπολογισμού της ΕΕ» (ΕΕ C 248 της 25.08.2011 σ. 75).